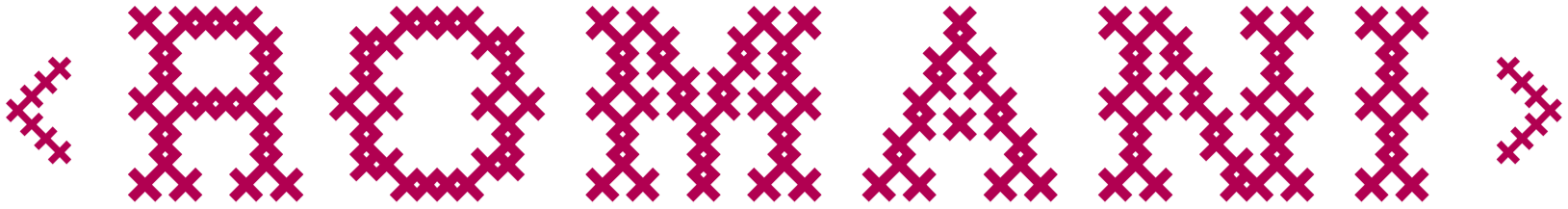

ROSKA OULON

► Romanikerjäläiset eivät saa Suomen valtiolta avustusta, vaan elättävät itsensä enimmäkseen kerjäämällä ja pulloja keräämällä. Romanit eivät voi hakea toimeentulotukea, sillä sosiaalipuun tukautuminen toimii käännätsperusteena. Sisäasiainministeriön työryhmän mukaan sosiaalitoimen

► Euroopan neuvoston rasismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) mukaan noin 45,6 prosentilla Romanian romaneista ei ole syntymätodistusta, sillä sen hankkimisen kerrotaan olevan

► Usein romanit työskentelevät roskien keräämisen ja lajittelun parissa. Riittämättömät tulot johtavat usein lainan ottamiseen, ja moni romani elääkin syvässä velkakierroksessa. Pahimmillaan rahat on lainattu rikollisilta ja kotimaahan paluuseen saattaa liittyä vakavia uhkia.

► Joulukuussa 2009 15-vuotias raskaana ollut tyttö huostaan otettiin. Sosiaaliviranomaisten mukaan ilman huoltajiaan elävä raskaana oleva alaikäinen tyttö ei voi nukkua karavaanissa ulkoilmassa. Sataman pihalla asuneita tytön täysi-ikäistä veljeä ja 16-vuotiasta aviomiestä ei otettu huomioon perheenjäseninä, kun tyttöä pidettiin huostassa.

välttely viittaa ”jonkin asteiseen organisoituneen tai järjestetyn toimintaan”, koska romanit eivät raportin mukaan voisi muuten niin hyvin tiedostaa EU:n vapaan liikkuvuuden sääntelyä tai sosiaaliturvan ja maastapoistamisen yhteyttä.

kallista. Todistusta ei saa, jos ei ole pysyvää asuinpaikkaa. Henkilötodistus puuttuu neljäsosalta. Ilman henkilötodistusta ihmiset eivät saa koulutusta, terveyspalveluja, asuntoja eivätkä sosiaaliturvaa.

► Euroopan maita yhdistää se, että romanit eristäytyvät entistä enemmän omille asuinalueilleen.

► Lasten ja vanhuksen osallistuminen kerjäämiseen antaa viranomaisille syyn väliintuloon.

► Itävallan Wienissä alaikäisen lapsen osallistumisesta kerjäämiseen voi seurata 700 euron sakot.

► Italiassa romaneilta on kerätty sormenjalkia. EU-parlamentti totesi Italian toiminnan olevan etniseen taustaan perustuvaa syrjintää. Roomassa puskutraktoreilla tyhjentävien hökkelikylien operaatioissa on kuollut useita Romanian kansalaisia, joista osa on ollut lapsia.

► Espanjassa siirtolaiset ja romanit ovat menettäneet työpaikkoja, kun taluskriisin myötä espanjalaisille itselleenkin alkanut keltava huonommilla työehdoilla täytetyt työpaikat, kuten työt erilaisilla viljelmissä.

► Euroopan maista rasismin on todennäköisesti Unkari, jossa on viime vuosien aikana murhattu jo kymmeniä romaneja. Esimerkiksi elokuussa 2009 tarkka-ampuja murhasi romanialaisen naisen ja haavoitti tämän tyttärettä. Helmikuussa 2009 isä ja viisivuotias poika ammuttiin kotiovelleen ja heidän kotinsa poltettiin.

► Ranska maksaa uuden ulkomaalaislain mahdollistaman ohjelman mukaisesti Romaniaan palautettaville lentolipun lisäksi aikuisille 300 euroa ja lapsille 100 euroa humanitaarisena apuna.

► Poliisin lisäksi myös vartijat usein puuttuvat romanien tapoihin ansaita rahaa.

► Helsingissä romaneja otetaan kiinni, jos kysymyksessä on häiritsevä kerjääminen. Sisäasiainministeriön työryhmä määritteli vuoden 2008 raportissaan kukkien ja muiden hyödykkeiden myynnin sekä katusoitteiden aggressiiviseksi. Kerjääminen on sallittua, kunhan se tapahtuu hiljaa ja paikallaan.

► Kommunismin aikana Romanian valtio tarjosi romaneille työpaikan, asunnon ja terveydenhuollon, jotka olivat tällöin vahvemmin maidensa kansalaisia kuin nyt markkinatalouden aikana.

► Reilun kahden viikon odottamisen jälkeen Romanian suurlähettiläs kertoi tytön omalle puhelimesa, että tämä on kunnossa. Sosiaaliviranomaiset suosittelivat luovuttamaan tytön ainoastaan hänen äidilleen, joka hälytettiin paikalle Romaniaasta. Äiti asui vierailunsa aikana sosiaalikeskus Sataman pihalla sukulaismiesten kanssa, kun naista ei päästetty hätämajoitukseen yöpyämään. Sosiaalivirasto maksoi ainoastaan tytön paluulipun Romaniaan, ei äidin.

► Kun työttömyys kasvaa, pelätään romanivihan vain pahenevan. Nykyisen väestönkasvukiehyksen mukaan vuoteen 2040 mennessä romanit kattavat noin 40 prosenttia Unkarin työikäisestä väestöstä, kirjoitetaan *Guardianissa*. Tilastot ovat samanlaisia myös naapurimaiden osalta niin romanien väestönkasvun kuin rasismin väkivallan suhteen.

► Kesällä 2009 Helsingissä käynnistettiin romaneihin kohdistuneet poliisiratsiat, jolloin tehtävään kiinnitettiin useita kymmeniä poliiseja. Heinäkuun aikana romaneja otettiin kiinni kymmeniä useiden päivien ajaksi, jolloin monet menettivät vapautensa lisäksi myös työaikaa.

► EUMAPin (EU Monitoring and Advocacy) raportin mukaan 15 prosenttia Romanian romanilapsista ei aloita koulunkäyntiä, ja koulunsa aloittaneiden romanilasten keskeyttämisprosentti on 4–6 kertaa suurempi kuin valtaväestön lapsilla. Amnestyn mukaan Tšekissä ja Slovakiassa romanilapsia on laitettu vammaisille tarkoitettuihin erikoiskouluun.

► Helsingin ja lähikuntien asunnot ovat kuitenkin kalliita myös romaneja paremmin toimeentulleille suomalaisille. Vuokraaminen estyy yleensä rasismin vuoksi: romaniperhe ei ole toivottu vuokralainen. Karavaaniin päädytään asumaan vaihtoehtojen puutteesta.

Kadunkulmassa kerjäävä romani kohtaa Suomessa etnistä syrjintää – niin kuin kaikkialla muualla.

EUROOPAN LAAJENTUMISEN myötä vapaan liikkumisen oikeutta käyttäviä Itä-Euroopan romaneja ei huoli kukaan. Helsingin kaupunki kieltäytyi auttamasta Euroopan suurinta ja syrjityimpiin kuuluvaa vähemmistöä vetoamalla turistien tasa-arvoisen kohteluun ja tekee kaikkensa maasta karkoituksen toteutumiseksi.

”Kyseessä on etniseen ryhmään kohdistuva ajojahti. Jo siksi, että kaikkien potentiaalisten EU-alueelta tulevien turistien kohdalla ei ole käynnissä vastaavaa tehokampanjaa, on ilmeistä, että kyseessä on etninen syrjintä”, Vapaa liikkuvuusverkoston Katja Tuominen kiteyttää.

Helsingissä Kimmo Helistö (vihr.) ja 17 muuta valtuutettua jättivät välikysymyksen kaupungin toimista Itä-Euroopan romaneja kohtaan pian kaupungin lokakuun operaation jälkeen, jolloin Kalasataman hökkelimajat purettiin ja asukkaat häädettiin. Välikysymys tuli valtuuston keskusteluun keskiviikkona 20.1. Valtuutettujen ryhmä pitää erityisen moraalittomana, että vanhuksen, lasten ja vam-

maisten majoittamisesta ei lokakuussa häädössä huolehdittu.

Äänestystulos oli välikysymyksen hallituksen käsittelyyn palauttamista vastaan. Se tarkoittaa, että virkamiespolitiikka jatkuu, päätökset tulevista romanien häädöistä, hätämajoituksesta ja romanien kohtelusta yleensä tehdään jatkossakin virkamiespöytäkirjoissa, josta ei välttämättä edes saada henkilöitä vastuuseen.

KUKKA RANTA

LÄHTEET

Katja Tuominen Vapaa liikkuvuus -verkosto, haastattelu.

Vähemmistöpolitiikan tutkija Miika Teronen Ylen aamu-tv:ssä 4.8.2009.

Katukerjääminen ja viranomaisyhteistyö. Sisäasiainministeriön raportti. www.intermin.fi

Fundamental Rights Agency. <http://fra.europa.eu>

Nicholas Kulich: *As Economic Turmoil Mounts, So Do Attacks on Hungary's Gypsies*, *New York Times*, 26.4.2009.

George Soros: *Europe needs educated Roma*. *The Guardian*, 13.1.2010.

